

tim als malalts, prodigant-los paraules de consol. Si en ella parlem, per què no escriure-hi? Si amb ella fem Ciència, per què amagar-ho?

Catalans eren i en català escrivien els homes que en altres segles varen publicar abans que ningú a Europa el Codi més complert sobre lleis, titolat *Usatges*; el llibre del *Consulat de Mar* sobre lleis marítimes, la *carta geographica plana*, i variadíssims treballs on fatigosament s'illustraven pobles que avui pretenen sobrepujar-nos; en català també parlaven i escrivien els que fundaren primers a Europa l'Institució gremial, el Còs consular, la casa d'Infants Orphans, la Taula de Cambis i les Assegurances marítimes; i en català s'expressaven els que, primers a Espanya, establiren l'impremta a Barcelona. Arnald de Vilanova, el gran metge, en català escrigué moltes vegades.

Cert és que la Ciència no té patria: el seu regne és la terra; però la Ciència, sols am cervells se forma; i si aquests neixen en terra desolada, ella és misera. No la busqueu florida en pobles embrutits, assolats per la gana; no la busqueu per les estepes calides on la gent s'agota; no la busqueu en llocs on la tirania regni, on la conciencia sigui oprimida: homes que la fam corca i el despotisme dompta, no s poden entretenir en analisar la raó de les coses. Per això els que la cultiven, a l'intentar engrandir-la, han de pensar en la terra d'on són fills, i millorar-la.

Però no millora sols economica, sinó social, completa. No pot ser que am l'ànima tranquila s'embadaleixi pensant en els grans phenomens de la Natura qui se sent lligat per convencions estupides i lleis estranyes, qui respira l'aire corromput a força de falsies i a qui una parla que no és la seva sempre ofega. En eixa lluita continua entre lo que és i lo que l fan ser, l'intelligencia s'enfosqueix, l'activitat s'agota en inquietuds perennes, i fins en els treballs més petits se marca un deix de cosa moble.

Si com a metges volem el progrés de la Ciència, també, doncs, com a metges hem de voler l'enlairament de Catalunya. Però en aquest desig no s'hi involucra cap menyspreu pels altres pobles. Fills d'una nació que en ses epoques més glorioses respectà sempre ls drets de les terres on plantava la senyera, mal podriem ara intentar trepitjar-les. Lluny d'això, a l'afiançar la nostra entitat fem més pera la comunió d'afectes que altres amb humiliacions ridicules. Pera que estimem als demés, veient-los a imatge nostra, és precís que comencem pera estimar-nos; al reconeixement dels drets dels altres ha de precedir l'afirmació dels nostres.